

לענין שבת לא מחייב עד דניחה¹ בחצר -

Regarding *Shabbos* he is not liable until it rests in the courtyard

Overview²

The גמרא states that the answer of רב פפא (how one is פטור from ד' וה' on account of חכמים (who disagree with the concept of חוב גניבה begins when it enters the airspace of the חצר (within the walls), however the שבת חיוב comes later, when it rests on the ground of the חצר, so since they are not simultaneous, there can be no exemption on account of מ"קלב. Our תוספות compares our גמרא with a seemingly contradictory גמרא.

תוספות asks:

ואם תאמר וכיון שהקנין בא בין עקירה להנחה³ אית לן למימר קם ליה בדרכה מיניה -
And if you will say, but since the acquisition of the animal by the buyer takes place between the עקירה and the הנחה, we should apply the exemption of מ"קלב -
כדאמרין בריש אלו נערות (כתובות דף לא,א ושם) דאמר רבי אבין זרק חץ מתחילת ד' לסוף ד' -

As the גמרא states in the beginning of נערות, where ר"א ruled, 'one who threw an arrow in a רה"ר from the beginning of the four אמות to the end of four אמות (he threw the arrow ברה"ר, for which there is a חיוב מיתה -

וקרע שיראין בהליכתו פטור עקירה צורך הנחה הוא" -

And the arrow tore silk in its path (while traversing the אמות ד' רה"ר), he is exempt from paying for the silk, on account of מ"קלב, since the עקירה is necessary for the הנחה';
the same should apply here that the חיוב גנב should be פטור since the חיוב ממון was between the עקירה and the הנחה –

¹ In the גמרא the text reads עד דמטיא לארעא (instead of עד דניחה בחצר).

² See 'Overview' to previous תוס' ד"ה כמאן.

³ The הנחה and רשות must consist of an עקירה (picking up the article) in one רשות, and a הנחה (setting it down) in the other רשות. In our case the גנב picked up the animal (made an עקירה) in רה"ר, and the הנחה was ברה"ר. In between the עקירה and the הנחה there was a חיוב גניבה (since the קנין is effective [even before the הנחה] as soon as it enters within the walls of the רה"ר). תוספות argues that even though (technically) the חיוב שבת is only after the הנחה, nevertheless מ"קלב should apply in this case since the חיוב גניבה is taking place simultaneously with the שבת between the עקירה והנחה (which is all part of the מלאכה).

⁴ See ש"י who writes, והאיל ובין, הלכך אע"ג דחיוב ממון מקמי הנחה אתיא ליה פטור, ש"י. We see from the גמרא in עקירה והנחה אתיא ליה, מיתה ותשלומין באין כאחד, שעקירה צורך הנחה היא ומהיהא שעתא אתחלה לה מלאכה that even though the actual חיוב מיתה was after the חיוב ממון, but since the חיוב ממון was during the מלאכה between the עקירה והנחה (and there can be no חיוב for the הנחה without an עקירה preceding it) therefore it is considered simultaneous. Our case is the same as there, so why so we not apply מ"קלב here as well?! See 'Thinking it over' # 2.

offers a partial resolution to his question:

ולפי מה שמפרש רבינו תם⁵ דאי אפשר לניסוך בלא הגבהה⁶ -

However, according to the explanation of the ר"ת that it is impossible to pour a libation (to an ע"ז) without picking up the wine first (we can possibly answer the question) -

ורבי ירמיה דאמר בהניזקין (גיטין דף נב,ב ושם) גבי מנסך⁷ -

For ר' ירמיה, who rules in פרק הניזקין regarding מנסך that he is חייב because -

משעת הגבהה קני מתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך -

He acquires the wine to be liable for payment from the time he picked it up; he is however, not liable with his life (for serving ע"ז) until the time of ניסוך, therefore the - ר' ירמיה and the חיוב ממון are not simultaneous so he is חייב to pay. It is evident that

לית ליה הגבהה צורך ניסוך⁸ הוא הדין דלית ליה עקירה צורך הנחה⁹ -

Does not maintain that the הגבהה is צורך ניסוך (even though [according to the ר"ת] that [א"א להנחה בלי עקירה] just like it is [א"א לניסוך בלא הגבהה]), so we can assume that the same ruling applies that ר' ירמיה does not maintain the הנחה צורך עקירה. According to this, our גמרא, which maintains that there is no מ"מ -

אתי שפיר דפריך הכא אליבא דרבי ירמיה -

Is properly understood, for the question here (why is he פטור since it is not simultaneous), is according to ר"י who does not maintain ניסוך צורך הגבהה and also not עקירה צורך הנחה. This answer is basically that ר' ירמיה argues with ר' אבין regarding עקירה צורך הנחה, and the question in our גמרא follows the ruling of ר' ירמיה, who disagrees with עקירה צורך הנחה -

offers another answer:

ונראה לרבינו יצחק דהוי מצי לשנויי דעקירה צורך הנחה הוא -

⁵ See תוד"ה מנסך and כתובות לא,א תוד"ה שעקירה. One can maintain that it is possible to be מנסך without picking up the wine first. In which case (which is possible without הגבהה) ניסוך and הגבהה is not similar to עקירה והנחה (where it is impossible to have a [חיוב] הנחה without an עקירה). However the ר"ת maintains that it is impossible to have ניסוך without a הגבהה preceding it. Therefore ניסוך and הגבהה are the same as עקירה והנחה.

⁶ This would also mean that if someone made a hole in a barrel and the wine poured out לע"ז he would not be חייב (see נחלת משה).

⁷ The משנה there states (according to רב) that one who is מנסך his friend's wine (as a libation for ע"ז) he is חייב to pay. ר' ירמיה explains the reason we do not apply the exemption of מ"מ קלב"מ (he is חייב מיתה לע"ז) is because the חיוב began when he picked up his friend's wine (that is when he stole it and became liable to pay for it), and the חיוב מיתה is later when he is מנסך. We need to bear in mind that according to the ר"ת, it is physically impossible to be מנסך without a הגבהה previously.

⁸ If ר"י would maintain the logic of ניסוך צורך הגבהה (as we maintain עקירה צורך הנחה) the מנסך would not be liable, for since the ניסוך begins with the הגבהה, the חיוב ע"ז would begin from the time of הגבהה, just as we say by עקירה והנחה that the beginning of the מלאכה is from the time of עקירה, and we should apply מ"מ קלב"מ. However since ר' ירמיה says he is liable that means that he maintains that even though the ניסוך cannot be done without הגבהה, nevertheless the חיוב מיתה is only by the ניסוך and not by the הגבהה. The same will apply to עקירה והנחה that ר"י disagrees with this whole concept that עקירה צורך הנחה and the חיוב מיתה is only משעת עקירה, but rather the חיוב מיתה is only הנחה בשעת הנחה.

⁹ See 'Thinking it over' # 1.

And it appears to the ר"י that the גמרא indeed could have answered (that the גב is פטור from 'ד' וה' since עקירה is צורך הנחה (as תוספות maintained in his question) - **אלא לדברי המקשן שלא היה סובר טעם זה**¹⁰ **משיב ליה -**

However the גמרא was responding the words of the questioner, who did not accept this reasoning (of עקירה צורך הנחה) so the גמרא answers him that even according to you - **דמשכח ליה שפיר באומר לא תקנה גניבותיך עד שתנוח:**

That it is possible for the גב to be פטור, if the buyer says, 'my חצר should not acquire your stolen animal until it lands in my חצר'.

Summary

Either the גמרא agrees with ר' ירמיה (ר"ת) that we do not say עקירה עקירה צורך הנחה, or the גמרא is answering the מקשן who disagrees with הנחה

Thinking it over

1. הגבהה states that (according to the ר"ת) just as ר' ירמיה does not maintain עקירה צורך הנחה, צורך ניסוך, he similarly does not maintain עקירה צורך הנחה.¹¹ Is it possible to distinguish between the two that even though we maintain that הגבהה is not צורך ניסוך, nevertheless (even according to the ר"ת) we can still say עקירה צורך הנחה?

2. Can we differentiate regarding עקירה צורך הנחה that it applies only to זורק ד"א¹² but not to הוצאה מרשות לרשות¹³ ברה"ר?

¹⁰ We see this from his question that the חיוב מיתה precedes the חיוב גניבה. Obviously he disagrees with עקירה צורך הנחה.

¹¹ See footnote # 9.

¹² See footnote # 4.

¹³ See חידושי ר' נחום אות קפט.